

Minister Funduszy i Polityki Regionalnej

Katarzyna Pełczyńska-Nałęcz

Warszawa, data: 27 kwietnia 2026 r.

znak sprawy: DRR-I.054.2.2026.BJ

Pan

Włodzimierz Czarzasty

Marszałek Sejmu RP

Dotyczy: odpowiedzi na interpelację nr 16068 Pani Poseł Magdaleny Filipek-Sobczak w sprawie wsparcia inwestycji lokalnych i finansowania samorządów

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację przedstawiam następujące informacje przygotowane we współpracy z Ministrem Finansów i Gospodarki oraz Ministrem Infrastruktury.

Ad 1.

Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej oprócz dysponowania środkami unijnymi, koordynuje i w ciągu najbliższych lat będzie koordynować cztery programy wieloletnie finansowane ze środków budżetu państwa.

1. Program Uzupełniania Lokalnej i Regionalnej Infrastruktury Drogowej - Mosty dla Regionów

W ramach Programu realizowane są dwa komponenty:

- Wsparcie przygotowania dokumentacji niezbędnej do uzyskania decyzji pozwalających na budowę przeprawy mostowej wraz z niezbędnymi drogami dojazdowymi do najbliższej drogi publicznej (w gestii ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego,
- Wsparcie budowy ww. przepraw mostowych wraz z niezbędnymi drogami dojazdowymi do najbliższej drogi publicznej (w gestii ministra właściwego ds. infrastruktury, Minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego jest koordynatorem Programu. W ramach przeprowadzonego na przełomie 2018 i 2019 otwartego naboru wniosków 25 zadań otrzymało pozytywną opinię ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego w trybie art. 20a

ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju co do zasadności finansowania zadania z dotacji celowych budżetu państwa.

Dofinansowanie z budżetu państwa odbywa się na podstawie umów dofinansowania, podpisywanych przez poszczególnych wojewodów z beneficjentami.

Spośród 25 wspieranych zadań polegających na przygotowaniu dokumentacji, do 2025 roku oficjalnie zakończono 16 zadań – beneficjenci następnie otrzymali wsparcie z Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg na budowę mostów.

Realizacja programu znajduje się w ostatniej fazie, wszystkie płatności ze środków budżetu państwa zostały dokonane, natomiast 6 zadań pozostaje w trakcie realizacji. Na realizację programu zaplanowano środki w wysokości 22,6 mln zł (budżet państwa) i 2 210 mln zł (środki RFRD).

2. Rządowy program na rzecz zwiększania szans rozwojowych Ziemi Słupskiej na lata 2019-2027

Program ma na celu zwiększenie możliwości rozwoju Ziemi Słupskiej i podniesienie jakości życia jej mieszkańców poprzez wsparcie finansowe zadań własnych wybranych jednostek samorządu terytorialnego z zakresu polityki rozwoju. Celami szczegółowymi są:

- poprawa dostępności transportowej Ziemi Słupskiej oraz zwiększenie mobilności i wzrost bezpieczeństwa ruchu drogowego,
- podniesienie jakości życia mieszkańców Ziemi Słupskiej,
- wzrost atrakcyjności inwestycyjnej i turystycznej Ziemi Słupskiej.

Wsparciem w ramach Programu zostało objęte terytorium miasta Słupska i powiatu słupskiego.

Wnioskodawcami i tym samym beneficjentami są: miasto Słupsk, gmina Redzikowo, powiat słupski (na inwestycje realizowane na terenie gminy Główny, gminy Damnica, gminy Potęgowo, gminy Redzikowo oraz w przypadku inwestycji wyłonionych metodą konsultacji społecznych na terenie całego powiatu), miasto Ustka, gmina Ustka, gmina Smołdzino, gmina Kępice, gmina Kobylnica, gmina Dębica Kaszubska.

Źródłem finansowania realizacji Programu są środki budżetu państwa pochodzące z rezerwy celowej w wysokości do 335 mln zł. Środki te są przekazywane w formie dotacji celowych na dofinansowanie działań z zakresu polityki rozwoju, stanowiących zadania własne jednostek samorządu terytorialnego. Program dofinansowuje do 80% wydatków kwalifikowanych poszczególnych zadań inwestycyjnych.

Jednostką zarządzającą jest Pomorski Urząd Wojewódzki, natomiast instytucją koordynującą Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej.

3. Rządowy program wsparcia rozwoju miasta stołecznego Warszawy na lata 2023–2030

Program ma na celu zwiększenie możliwości rozwoju miasta stołecznego Warszawy i podniesienie jakości życia jego mieszkańców przez wsparcie finansowe zadań własnych z zakresu polityki rozwoju. Cel główny będą realizowały trzy cele szczegółowe:

- poprawa dostępności transportowej w mieście stołecznym Warszawa, zwiększenie mobilności oraz podniesienie poziomu bezpieczeństwa ruchu drogowego,
- podniesienie jakości życia mieszkańców oraz pozostałych użytkowników miasta stołecznego Warszawy,
- wzrost atrakcyjności inwestycyjnej oraz turystycznej i rekreacyjnej miasta stołecznego Warszawy.

Na realizację Programu ze środków budżetu państwa w latach 2023-2030 przeznaczona zostanie kwota 3,1 mld zł.

4. Rządowy program rozwoju północno-wschodnich obszarów przygranicznych na lata 2024–2030

Celem Programu jest poprawa jakości życia mieszkańców oraz rozwój społeczno-gospodarczy na terenach, które najbardziej ucierpiały na skutek agresji Rosji na Ukrainę i kryzysu na granicy polsko-rosyjskiej i polsko-białoruskiej. Wsparcie w Programie jest skierowane do jednostek samorządu terytorialnego (JST) szczebla lokalnego (gmin i powiatów) leżących w 21 powiatach z województw: lubelskiego, podkarpackiego, podlaskiego i warmińsko-mazurskiego oraz czterech miast na prawach powiatu (Przemyśl, Biała Podlaska, Chełm oraz Suwałki). Maksymalna kwota dofinansowania w ramach jednego wniosku wynosi 2 mln zł.

Program składa się z czterech podstawowych działań objętych wsparciem. Są to:

- Działanie 1. Poprawa infrastruktury drogowej oraz infrastruktury towarzyszącej i poprawa bezpieczeństwa drogowego;
- Działanie 2. Zielona i niebieska infrastruktura dla ochrony środowiska naturalnego;
- Działanie 3. Stworzenie warunków do rozwoju zrównoważonej turystyki w oparciu o endogeniczne potencjały
- Działanie 4. Działania służące poprawie stanu infrastruktury edukacyjnej, zdrowotnej i społecznej w celu zwiększenia dostępności lub jakości usług publicznych

Na realizację zadań objętych Programem przeznaczają się środki z budżetu państwa do wysokości 500 mln zł.

Ad 2. i 4.

Reforma dochodów jednostek samorządu terytorialnego (JST) wprowadzona ustawą z dnia 1 października 2024 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego¹ miała na celu wprowadzenie do porządku prawnego regulacji zapewniających stabilny system finansowania JST oraz zwiększenie dochodów JST w sposób systemowy.

Samorządy, już na etapie konstruowania projektu budżetu na rok następny, jak również opracowywania wieloletniej prognozy finansowej, będą wiedziały jakimi środkami, ustalonymi według obiektywnych kryteriów i zasad, będą dysponować i ile środków mogą przeznaczyć na zadania bieżące inwestycyjne.

Nowy system dochodów JST uwzględni m.in. specyfikę poszczególnych kategorii JST, obejmując przy tym nie tylko kwestię zróżnicowań dochodowych, ale również kwestię potrzeb wydatkowych JST wynikających z realizowanych zadań. Zgodnie z przyjętymi rozwiązaniami, głównym źródłem dochodów JST są dochody podatkowe, zaś subwencje z budżetu państwa mają charakter uzupełniający. Nastąpiła jakościowa zmiana w strukturze dochodów budżetów samorządowych. Ustawa zwiększyła dochody własne JST, dochody odzyskały swój podstawowy i stymulacyjny charakter. Głównym źródłem dochodów samorządów terytorialnych stały się dochody podatkowe. System zasilania finansowego został oparty na lokalnej bazie podatników podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT) oraz podatników podatku dochodowego od osób prawnych (CIT).

Zamiast części subwencji ogólnej, wprowadzono pojęcie potrzeb finansowych JST, które to potrzeby podlegają finansowaniu zwiększonymi dochodami z tytułu udziału w podatkach PIT i CIT, a w przypadku, gdy będą one niewystarczające, subwencją ogólną z budżetu państwa. Potrzeby finansowe są elementem kalkulacyjnym do ustalenia subwencji ogólnej z budżetu państwa.

Wśród potrzeb finansowych są tzw. potrzeby rozwojowe. Potrzeby rozwojowe ustalane są na poszczególne kategorie JST, co stwarza możliwość bardziej precyzyjnego wspierania rozwoju poszczególnych kategorii JST. Globalna kwota środków dla danej kategorii JST odpowiada 23% kwoty wydatków majątkowych pomniejszonych o równowartość wykonanych przez nie dochodów majątkowych z tytułu dotacji oraz środków przeznaczonych na inwestycje.

Ustalona dla każdej kategorii JST kwota potrzeb rozwojowych, dzielona jest na 2 pule:

- 60% pulę podstawową, dzieloną między JST proporcjonalnie do liczby mieszkańców, z pewną minimalną kwotą dla najmniejszych ludnościowo samorządów;
- 40% pulę inwestycyjną, dzieloną między JST proporcjonalnie do średnich przeliczeniowych wydatków majątkowych JST z 3 ostatnich lat, gdzie dla roku 2025 przyjęto, że najwyższe wagi mają wydatki własne, potem

¹ Dz.U. z 2024 r. poz. 1572 ze zm.

wydatki majątkowe UE, a najmniejsze inwestycje realizowane ze środków rządowych. Na kolejne lata wagi będą określone rozporządzeniem MF.

W nowym systemie samorządy mają silniejszą motywację do wspierania rozwoju gospodarczego na swoim terenie - im wyższe będą dochody podatników, tym wyższe będą dochody samorządu.

Należy podkreślić, że w wyniku wprowadzenia systemowej reformy finansowania samorządów, do jednostek samorządu terytorialnego będą wpływać środki w sposób przewidywalny i stabilny, co przełoży się na lokalną atrakcyjność inwestycyjną i może przyczynić się do rozszerzenia współpracy jednostek samorządu terytorialnego z przedsiębiorcami działającymi na terenie danego samorządu, jak również zwiększyć efektywność tej współpracy. Umożliwi to także poprawę dostępu do środków unijnych poprzez zwiększenie możliwości finansowania udziału własnego w realizacji zadań z budżetów JST. Samorządy dysponujące większymi środkami będą mogły tworzyć dodatkowe zachęty dla przedsiębiorców do inwestowania na danym terenie, co będzie miało wpływ na rozwój.

Podkreślić należy, że łączny skutek finansowy, wynikający z nowej ustawy, jest dla jednostek samorządu terytorialnego pozytywny i oznacza zwiększenie ich dochodów o 24,8 mld zł w roku 2025, w stosunku do dochodów obliczonych na ten sam rok według systemu obowiązującego do końca 2024 r., a w perspektywie najbliższej dekady szacuje się, że dochody jednostek samorządu terytorialnego wzrosną o ponad 345 mld zł.

Należy też dodać, że nowa ustawa o dochodach jednostek samorządu terytorialnego wprowadziła dodatkowy mechanizm uzupełniania dochodów samorządów.

Zgodnie z art. 34 ustawy z dnia 1 października 2024 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, w budżecie państwa tworzy się rezerwę na uzupełnienie dochodów jednostek samorządu terytorialnego w wysokości stanowiącej równowartość 1% kwoty potrzeb finansowych ustalonych dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego. Rezerwą tą dysponuje minister właściwy do spraw finansów publicznych.

Ustawa określa obszary i przypadki, według których rozdzielane są środki omawianej rezerwy. Reprezentacja JST, w terminie do dnia 31 marca roku budżetowego, może wskazać obszary i przypadki (spośród określonych ustawowo), według których rozdzielane będą środki stanowiące 80% rezerwy. Podziału części rezerwy w kwocie stanowiącej 80% jej wysokości dokonuje minister właściwy do spraw finansów publicznych w porozumieniu z ministrem właściwym w zakresie danego obszaru, po uzgodnieniu z reprezentacją JST obszarów i przypadków, według których rozdzielane będą środki rezerwy.

Szanse rozwojowe dla JST stwarza również dostęp do środków UE, w tym z KPO oraz środków zwrotnych, tj. kredytów, pożyczek, obligacji. Samorządy mogą realizować wiele przedsięwzięć przy znacznym wykorzystaniu środków UE. Daje

to możliwość realizacji przedsięwzięć ważnych dla społeczności lokalnej. W celu zwiększenia absorpcji środków UE wprowadzono szereg rozwiązań o charakterze systemowym, w tym m.in. w ustawie o finansach publicznych, które umożliwiają samorządom pozyskiwanie środków zwrotnych na realizację wielu ważnych przedsięwzięć. Już od wielu lat funkcjonują wyłączenia z limitu spłaty zobowiązań JST dla kredytów, pożyczek, obligacji - zaciąganych na realizację projektów UE.

W celu zwiększenia możliwości absorpcji środków UE, dodatkowo rozszerzono wyłączenia o zobowiązania zaciągnięte w związku z umową zawartą na realizację programu, projektu lub zadania finansowanego w co najmniej 50% ze środków UE, w części odpowiadającej wydatkom na wkład krajowy poniesiony po dniu 1 stycznia 2013 r. Obowiązujące wyłączenia są dla JST ułatwieniem w realizacji projektów współfinansowanych ze środków UE.

Ad 3.

Wypłaty z promes wydawanych przez Bank Gospodarstwa Krajowego w ramach Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych, są realizowane na bieżąco i będą odbywać się do momentu realizacji ostatniej wypłaty na realizację inwestycji objętej dofinansowaniem z Programu. Wszystkie promesy zachowują ważność w terminach w nich wskazanych i wszystkie wypłaty z tytułu ich posiadania zostaną zrealizowane (zgodnie z warunkami określonymi w Programie). Obecny rząd zapewnia środki na bieżącą realizację tych wypłat.

Należy zaznaczyć, że źródłem finansowania Programu jest Fundusz Przeciwdziałania COVID-19, który jest utworzonym w Banku Gospodarstwa Krajowego funduszem przepływowym bez własnych źródeł finansowania.

Oznacza to, że wydatki tego Funduszu, w tym w ramach Programu, są finansowane albo z wpłat z budżetu państwa albo z obligacji emitowanych przez Bank Gospodarstwa Krajowego na rzecz Funduszu i gwarantowanych przez Skarb Państwa.

W zakresie inwestycji drogowych, polegających na budowie, przebudowie lub remoncie dróg powiatowych i gminnych, wysokość środków przeznaczonych na ten cel, ustalana jest corocznie na podstawie zasad określonych w ustawie o Rządowym Funduszu Rozwoju Dróg. Zgodnie z art. 9 ww. ustawy, minister właściwy do spraw transportu w porozumieniu z Bankiem Gospodarstwa Krajowego sporządza roczny plan finansowy Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg, który zostaje przedstawiony do uzgodnienia w zakresie finansowym ministrowi właściwemu do spraw finansów publicznych. Roczny plan finansowy stanowi podstawę do dofinansowania zadań ze środków Funduszu w danym roku kalendarzowym. W ustawie o RFRD wymieniono źródła pozyskania środków na rzecz Funduszu dzięki, którym możliwe jest wsparcie finansowe zadań realizowanych przez samorządy. Są to w szczególności: wpłaty z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, wpłaty z budżetu państwa, wpłaty pochodzące z Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe, wpłaty z zysku jednoosobowych spółek Skarbu Państwa i spółek, w których

wszystkie akcje (udziały) są własnością Skarbu Państwa. Wysokość środków możliwych do przekazania na dofinansowanie zadań powiatowych i gminnych w danym roku jest wskazywana corocznie w planie finansowym Funduszu i uzależniona jest od ww. wpłat do RFRD.

Wsparcie dla inwestycji na drogach powiatowych i gminnych jest przyznawane na podstawie wniosków o dofinansowanie składanych przez jednostki samorządu terytorialnego w ramach naborów przeprowadzanych na terenie każdego województwa. Za przeprowadzenie naboru oraz późniejszą ocenę wniosków o dofinansowanie odpowiadają wojewodowie. Nabór jest ogłaszany przez wojewodę w BIP na stronie podmiotowej urzędu. Nabory ogłaszane są cyklicznie tj. zgodnie z ustawą na pod koniec lipca i dotyczą dofinansowania zadań w roku kolejnym. Warunkiem uzyskania dofinansowania jest złożenie przez właściwego zarządcę drogi do wojewody wniosku o dofinansowanie i spełnienie kryteriów kwalifikacyjnych.

Wsparcie inwestycji na drogach samorządowych ze środków Funduszu jest przewidziane do 2030 r., co w tak długiej perspektywie daje gwarancję dalszej systematycznej poprawy stanu dróg.

Z poważaniem

Katarzyna Pełczyńska-Nałęcz

/podpisano elektronicznie/